

“Når den ydre rejse sætter indre spor”

Drømmenes Kupé

Fag

Dansk A

Varighed

Ca. 3 timer

Forløbsbeskrivelse

Rejser er blevet skildret op gennem historien, fordi mennesket længes mod det ukendte og eventyret. Rejsen er andet og mere end en fysisk rejse. Med sanserne uden på tøjet møder vi nye indtryk, kulturer og mennesker. Vi spejler os, rykker os som mennesker, og rejsen bliver også en indre rejse. TV-rejseprogrammer er evigt populære, rejse-essays dukker op i rejsebøger, og i litteraturen drager vi på rejse med store forfattere som eksempelvis Hemingway, Blixen, H.C. Andersen, Tom Kristensen og Herman Bang. På mange måder rammer *Drømmenes Kupé* således et evigt aktuelt emne i danskfaget, og der er altså god grund til at besøge udstillingen. Under besøget er der materiale og opgaver, som kan løses på stedet. Med udstillingen i centrum arbejder eleverne med de rejsendes forståelse og deres egen forståelse af det at rejse. Besøget kan lægges i forlængelse af eller som opstart på et litteraturforløb, hvor man ser på rejsen som motiv og tema i dansk litteratur. Materialet indeholder forslag til tekster og temaer. Forløbet og besøget er udarbejdet med afsæt i bekendtgørelsen for Dansk A STX (2017), men kan også tilpasses på de andre gymnasiale uddannelser og HF.

Om Drømmenes Kupé

Udstillingen behandler temaet ferierejser med tog og de rejsendes drømme og forventninger. I udstillingen formidles to rejseformer: de velbjergedes rejser ad velkendte ruter med de blå, luksuriøse Wagons-Lits sove- og spisevogne, og de unge interraileres eventyrlige rejser ad ukendte veje.

Selve udstillingen åbner sig bag en kulisser af et rejsebureau, hvorfra man kan vælge at rejse med Wagons-Lits eller Interrail. Uanset hvilken af de to rejseformer man vælger at udforske først, ender man på "Gare du Nord" i Paris, hvor de to typer af rejsende mødes. De to rejseformer fortæller historien om, hvordan danskernes togrejser til udlandet ændrede karakter. Fra at være en rejseform for velstillede og familier opstod der efter ungdomsoprøret i 1960'erne en ny type billigrejse for de unge, og fra 1972 kunne unge rejse ud i Europa med Interrail. Samtidig var charterrejser med fly blevet mere og mere almindelige, men fælles for Wagons-Lits og Interrail var det, at toget som transportmiddel skabte nogle særlige rammer: det lange ophold i togets kupéer eller gange, mødet med andre rejsende i forholdsvis trange rum og landskaber, der bevægede sig forbi og ændrede karakter. I udstillingen bliver tidligere rejsendes drømme formidlet såvel fysisk via genstande, billeder og interviews som mere sanseligt gennem dufte, lys og lyd.

Udstillingen rummer bl.a. genstande og fotos, som rejsende har bevaret, og disse vidner om den betydning, rejser har for mennesket. Samtidig vidner udstillingen om udviklingen i Danmarks historie fra slutningen af 1800-tallet, da de første danskere kunne rejse med Wagons-Lits, og frem til nutidens globaliserede verden, hvor togrejsen er udfordret af andre rejseformer og store drømme om at se verden uden for Europa.

Indhold og opgaver

Besøget i *Drømmenes Kupé* kan ligge i starten af eller som en afslutning på et forløb om litteratur, der har rejsen som omdrejningspunkt. I forløbet er der fokus på, hvordan den ydre rejse også er en indre rejse. Der læses en række tekster med fokus på, hvordan rejsen bruges som motiv i litteratur.

Aktiviteterne er tænkt til et besøg på ca. 3 timer. Som forberedelse kan eleverne læse "Baggrundshistorien" i udstillings-kataloget til *Drømmenes Kupé* s. 28-49 (bilag 1).

På opdagelse i udstillingen

OPGAVE A: Undersøg, hvordan de to forskellige rejseformer sælges.

Udvælg én reklame fra hver rejseform og brug argumentationsanalyse, kommunikationsanalyse og billedanalyse på reklamerne i en undersøgelse af, hvordan rejsen iscenesættes og sælges. Skriv noter til jeres analyse i stikordsform.

Noter til analyse af reklame for Wagons-Lits:

Noter til analyse af reklame for Interrail:

OPGAVE B: Hvordan oplever de rejsende deres ture, og hvilke værdier fremhæves?

Udvælg én rejsende og undersøg, hvordan han/hun iscenesætter sig selv som rejsende. Brug de interaktive skærme, de mange citater i udstillingen eller en scrapbog fra Anne Mette Ehlers eller Ib Salomon (bilag 2 og 3).

Tag ét billede, som kan udtrykke, hvad der er vigtigt for den rejsende.

Skriv en række med ord, som er centrale i den rejsendes beskrivelse:

OPGAVE C: Diskuter på baggrund af opgave A og B, hvordan netop toget påvirker den rejsendes selvforståelse og selve rejsen. Sammenlign med fly- og charterrejser.

Skriv de centrale synspunkter:

Kreativ skriveøvelse

OPGAVE A: Skriv en fiktiv kortprosatext, hvor du forestiller dig, at du er på en rejse gennem Europa med toget. I din tekst skal du inddrage alle dine sanser, så din læser har oplevelsen af selv at sidde i kupéen. Derudover skal du bruge minimum to forskellige slags billedsprog (metafor, metonymi, besjæling, personificering, symbol, sammenligning).

Du kan enten lave et øjebliksbillede eller en beskrivelse af en situation i kupéen.

Film · Jeres forståelse af at rejse

OPGAVE A: Lav en kort filmproduktion på højst to minutter om, hvad det vil sige at rejse. Brug udvalgte dele af udstillingen *Drømmenes Kupé* i filmen. Filmen skal formidle jeres forståelse af "rejsen" som begreb. Opgaven skal være multimodal, dvs. der udtrykkes på flere måder samtidig. Det kan f.eks. være gennem både billede, lyd og tekst. Overvej brug af filmiske virkemidler og fakta- og fiktionskoder.

På Danmarks Jernbanemuseum skal I tage billeder og/eller optage video, som I skal bruge til jeres film.

På skolen skal I redigere filmen og lægge lyd og tekst på. I skal inddrage uddrag fra jeres egne kortprosatexter eller fra en tekst, I har læst i klassen. I kan dele jeres film og evt. afholde en intern filmfremvisning med en jury, der bedømmer filmene ud fra kategorier, der har reference til indhold og brugen af filmen som medie.

Forslag til skriftligt arbejde

Skriv et essay om at rejse.

Du skal i dit essay tage udgangspunkt i udstillingen *Drømmenes Kupé* og overveje, hvad rejsen betyder for mennesket. Inddrag eksempler fra litteratur, kunst eller film/tv.

Faglige mål

Med dette forløb trænes eleverne i at

- udtrykke sig præcist, nuanceret og formidlingsbevidst mundtligt, skriftligt såvel som multimodalt.
- analysere, fortolke og perspektivere fiktive og ikke-fiktive tekster i alle medier.
- demonstrere viden om og kunne perspektivere til træk i den danske litteraturs historie, herunder samspillet mellem tekst, kultur og samfund.

Materialer

Til læreren:

Larsen, Anna Back; Christensen, René Schrøder; Lundager, Gitte; Christiansen, Sissel Vennike (red): *"Baggrundshistorien". Drømmenes Kupé. Udstillingskatalog.* Danmarks Jernbanemuseum, 2017. s. 28-49 (bilag 1).

Anne Mette Ehlers' scrapbog (bilag 2).

Ib Salomons dagbog (bilag 3).

Forslag til litteratur til forløbet:

- Holberg: *"Jean de France"* (1722) – kulturel påvirkning.
- Emil Aarestrup: *"Nordexpeditionen"* (1838) – seksuel rejse inspireret af faktisk rejse.
- H.C. Andersen: *"I Spanien"* (1863) – dannelsesrejsen, sammenligningen med det nordiske.
- Herman Bang: *"Forfærdende Ulykke paa Nordbanen"* (1897) – faren ved togrejse.
- Johannes V. Jensen: *"Paa Memphis Station"* (1904) – modernitet, fascination af storbyen, udlængsel, fremskridt.
- Emil Bønnelycke: *"Aarhundredet"* (1918) – fascination af fremskridt.
- Tom Kristensen: *"Nat i Berlin 1921"* (1927) – rejse til storbyen, det destruktive og det grimmes æstetik, mødet med det fremmede.
- Steppeulvene: *"Itsi Bitsi"* (1967) – bevidsthedsudvidelse.
- Svend Åge Madsen: *"Kærlighed ved sidste blik"* (2013) – selvscenesættelse.
- Minds of 99: *"Det er Knud som er død"* (2014) – rejsen som metafor for det grænseoverskridende og det at rykke sig som menneske.
- Ib Michael: *"Rosa Mundi"* (2016) – den åndelige rejse, den indre rejse.
- Rejseprogrammer som *"Mod fjerne kyster"* – selvscenesættelse i det senmoderne.

Forløb og aktiviteter er udarbejdet af lektor Iben Lundager Rausgaard, adjunkt Thomas Hjelm Olesen og tidligere gymnasielærer Anne Hjelm Olesen i samarbejde med Undervisning, Danmarks Jernbanemuseum maj 2017.